

ขัดขึ้น

พัชรินทร์ ลีรสุนทร
กมลเศ โพรธิกนิษฐ
วัชรวุฒิ ซื่อสัตย์
บรรณาธิการ

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University Publishing House
www.nupress.grad.nu.ac.th

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ชิตชิน-- พิษณุโลก : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2563 290 หน้า.

1. การต่อต้านของพลเมือง. I. พัชรินทร์ สิริสุนทร. II. ชื่อเรื่อง.

303.61

ISBN 978-616-426-192-1

ISBN (e-book) 978-616-426-193-8

สพ.น. 79

ราคา 300 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ห้ามทำซ้ำ ลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เท่านั้น

ผู้จัดพิมพ์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

มีวางจำหน่ายที่ 1. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 14 ซอยจุฬาลงกรณ์ 64 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

สาขา ศาลาพระเกี้ยว กรุงเทพฯ โทร. 0-2218-7000-3

สยามสแควร์ อาคารวิทยกิตติ์ กรุงเทพฯ โทร. 0-2218-9881, 0-2255-4433

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก โทร. 0-5526-0162-5

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โทร. 044-216131-2

มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี โทร. 0-3839-4855-9

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.จ.ปร.) จังหวัดนครนายก โทร. 037-393-023, 037-393-036

จัดรีจมาจรี กรุงเทพฯ โทร. 0-2160-5301

มหาวิทยาลัยพะเยา โทร. 0-5446-6799, 0-5446-6800

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โทร. 044-922662-3

สาขาย่อยคณะครุศาสตร์จุฬาฯ โทร. 0-2218-3979

สาขาหัวหมาก โทร. 02-374-1378

2. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาคารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2579-0113

3. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2613-3899, 0-2623-6493

สาขา ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โทร. 0-5394-4990-1

ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา โทร. 0-7428-2980, 0-74282981

ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา โทร. 0-7329-9980

4. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ บันติตติวิทยา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ อาคารมหาธรรมราชา จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0-5596-8833 ถึง 8836

กองบรรณาธิการ กองบรรณาธิการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ออกแบบปกและรูปเล่ม สรญา แสงเย็นพันธ์ และสัญญา จันทา

พิมพ์ที่ บริษัท กู๊ดเฮด พรินต์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป จำกัด 6/1 นิคมอุตสาหกรรมบางชัน ซอยเสรีไทย 58 แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510 โทร. 02-136-7042

สำนักพิมพ์นี้เป็นสมาชิกสมาคมนักจัดพิมพ์
และสำนักพิมพ์อิสระแห่งประเทศไทย
<http://www.thaibooksociety.com>

กรณีต้องการสั่งซื้อหนังสือปริมาณมาก หรือเข้าชั้นเรียนติดต่อได้ที่
ฝ่ายจัดจำหน่ายสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

✉ nuph@nu.ac.th สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
☎ 0 5596 8833-8836 [nu_publishing](https://twitter.com/nu_publishing)

พิมพ์บน
กระดาษคุณภาพเยี่ยมจากคุณภาพ
กระดาษชุมชนสหชาตบ้านไร่

[publishingnu](https://www.facebook.com/publishingnu)

เรื่องเล่าจากปก

พื้นที่ดำ

มีความหมายถึง อำนาจ ความกลัว ความหดหู่

เส้นสีขาว

แทนความบริสุทธิ์และจินตนาการที่พ้นขอบเขตของเวลา

เส้นสีขาว 3 เส้น

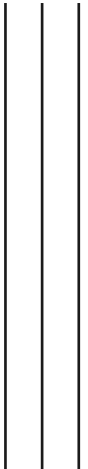
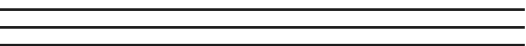
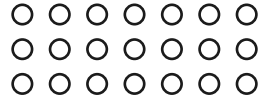
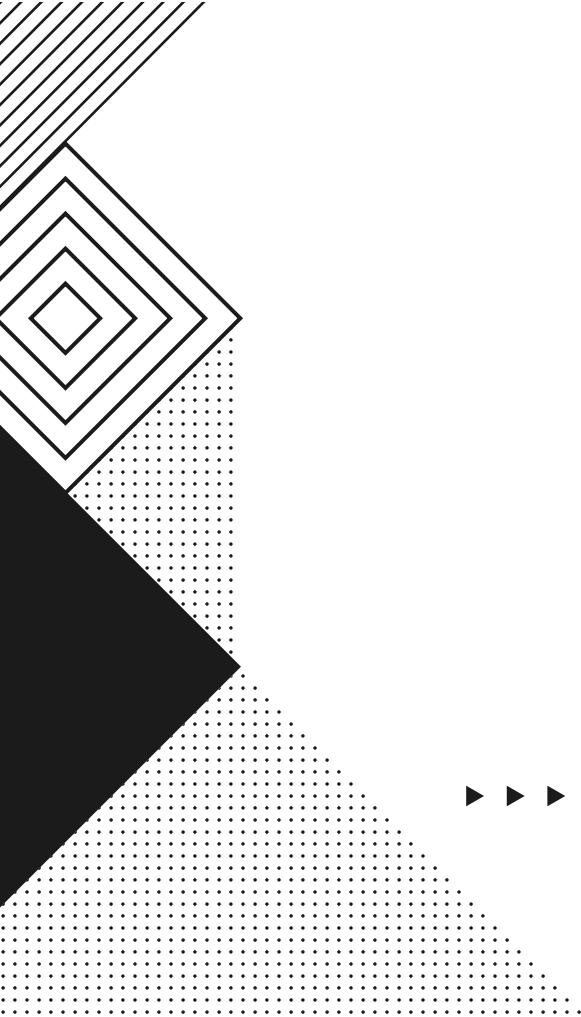
แสดงความสัมพันธ์ของบุคคลกับ สถานที่ และเวลา

บาฬิกาที่บอกเวลาถอยหลัง

สะท้อนการก้าวพ้นมายาคติที่บุคคลและสังคมคุ้นชิน

เข็มนาฬิกาชี้ไปที่เลข 8

แทนความหมายของอำนาจของบุคคล วัฒนธรรม ในความหมายที่เป็นนิรันดร์

สารบัญ

โหมโรง

ชุดชิ้นที่ 1 ความเป็นปกติในความเป็นอื่น : การส่งเสียงและการมีอยู่

ดนตรีฮิปฮอป (Hip Hop) กับการแสดงออกถึง “ความเป็นปกติ”
ของแรงงานข้ามชาติชาวกะเหรี่ยงในเขตเมืองพิษณุโลก

กมลเลิศ โปธิกนิษฐ..... 11

“ไม่ใช่ทั้งร่างกายและวิญญาณ” *Neither Body nor Soul*

นิพนธ์ โอฬารนิเวศน์..... 39

การต่อรองและอำนาจบนเรือนร่างของแรงงานข้ามชาติ

บันดาล บัวแดง..... 63

ชุดชิ้นที่ 2 การเลื่อนไหล การต่อรอง และหลักเร้นต่ออำนาจรัฐ

ไม่หนี ไม่หาย ไม่จ่ายคืน : วงเกลียวของความเจ็บและการขัดขืนของลูกหนี้
ค้ำชำระกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)

ดำรงค์ ตุ่มทอง..... 97

มานุษยวิทยานโยบายกับการเคลื่อนที่ของรถเร่ในพื้นที่สาธารณะ

ธัญวัฒน์ คำปา..... 135

การต่อต้านขัดขืนอำนาจรัฐ : กรณีศึกษา การรวมตัวของชาวไร่อ้อย
จังหวัดกำแพงเพชร พ.ศ. 2559

สันทราย วงษ์สุวรรณ..... 161

ชัดเจนที่ 3 สัญญา : การใช้กลไกวัฒนธรรม

ผีมอญ : การชัดเจนและวัฒนธรรมของอำนาจ

พัชรินทร์ สิริสุนทร 197

อาณาบริเวณทางสังคม และระบบแม่ของชุมชนกะเหรี่ยง

วัชรวุฒิ ซื่อสัตย์ 229

บทสังเคราะห์ภาพรวม “การชัดเจน” 257

บทกล่าวตาม : การชัดเจน/ต่อต้านโดยการ Crack

วัชรพล พุทธิรักษา 267

ดัชนี 277

ประวัติผู้เขียน 279

โหมโรง

“ชัดขึ้น” เป็นหนังสือรวมบทความวิชาการที่เรียบเรียงจากบทสังเคราะห์ ผลงานวิจัยจำนวน 8 เรื่อง ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2558-2562) โดยมีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อเปิดพื้นที่ให้งานวิจัยทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้นำเสนอมุมมองและข้อค้นพบ ที่สะท้อนปรากฏการณ์และความจริงที่เกิดขึ้น ในสังคมไทยในปัจจุบัน และเพื่อบอกเล่าความจริงเรื่องอำนาจของสามัญชน ที่แสดงออกในรูปของการชัดขึ้น

ที่ผ่านมาพบว่า นักสังคมศาสตร์ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจไว้ เป็นจำนวนมาก อาทิ Max Weber (ค.ศ. 1856-1920) กล่าวถึง อำนาจในมิติของ ความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่นในสังคม และให้ความหมายของอำนาจไว้ว่า หมายถึง เจตนากรรมของบุคคลในการกระทำการใด ๆ เพื่อให้ตนเองบรรลุผลตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะมีการต่อต้านหรือมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในการบรรลุเป้าหมายนั้น อำนาจในทัศนะนี้ จึงเน้นอำนาจทางสังคม (Social Power) ที่บุคคลกระทำผ่านกลไก ของความสัมพันธ์

ในขณะที่มีกลุ่มนักคิดบางกลุ่มให้ความสำคัญกับโฉมหน้าของอำนาจ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น อาทิ Robert A. Dahl ที่เสนอแนวคิดเรื่องอำนาจไว้ในหนังสือ ชื่อ *The One Face of Power* เมื่อปี ค.ศ. 1957 โดยให้ความสำคัญกับพฤติกรรม ของบุคคลในการตัดสินใจในประเด็นซึ่งเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในผลประโยชน์ ที่สังเกตเห็นได้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ Peter Bachrach and Morton S. Baratz ที่ปรากฏในหนังสือชื่อ *The Two Faces of Power* เมื่อปี ค.ศ. 1962 เพียงแต่อำนาจในความหมายใหม่ซับซ้อนขึ้น โดยเพิ่มอำนาจในมิติของการยับยั้ง ไม่ตัดสินใจที่จะแบ่งปันผลประโยชน์ จนถึงในปี ค.ศ. 1974 Stephen Lukes จึงได้เพิ่มโฉมหน้าที่ 3 ของอำนาจว่า คือ ความสามารถในการทำให้ผู้อื่นคล้อยตาม

โดยการเข้าควบคุมความคิดและความต้องการ อำนาจในความหมายนี้ จึงครอบคลุม การกระทำกับความคิดของบุคคลและสังคมเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ครอบคลุม การทำให้บุคคลยอมรับฐานะที่ตนเองเป็นอยู่ มีอยู่ และเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ หรือมีอยู่เป็นธรรมชาติดีอยู่แล้ว และไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากสภาพ หรือสถานภาพนั้นเป็นสิ่งที่พระเจ้าหรือสวรรค์เป็นผู้กำหนด

ในขณะที่ Michel Foucault กล่าวถึง อำนาจ ไว้ในงานเขียนชื่อ *Discipline and Punish: The Birth of the Prison* ซึ่งพิมพ์เผยแพร่เมื่อปี ค.ศ. 1975 โดยเสนอแนวคิดเรื่อง “Panopticism” ว่า การออกแบบกลไกของอำนาจเพื่อจับประกัน ความไม่เสมอภาค หรือที่เรียกว่า “การปกครอง (Government)” ทำให้อำนาจ ไม่ได้ถูกผูกไว้กับตัวของผู้ปกครองอีกต่อไป แต่อำนาจถูกออกแบบจนกลายเป็นระบบ ที่ทำงานได้ด้วยตนเอง ในรูปของการสร้างวินัย (Discipline Power) เหนือชีวิต ของบุคคลโดยที่ปัจเจกบุคคลไม่รู้สึกรู้สีกอีกต่อไปว่าตนเองกำลังถูกบังคับหรืออยู่ใต้อำนาจ ของบุคคลอื่นเนื่องจากบุคคลได้ควบคุมตนเองให้เป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับ เหล่านั้น อย่างเคร่งครัด จนการยอมรับและการปฏิบัติตามอำนาจกลายเป็นเรื่องปกติ จนบุคคลเกิดความ “เชื่องหงอย” และเฝ้าระวังตนเองไม่ให้กระทำการใด ๆ ที่แตกต่าง ออกไป

แม้ว่าแนวคิดเรื่องการขัดขืน (Resistance) เป็นแนวคิดทางสังคมศาสตร์ ที่มีมานานแล้ว และการขัดขืนไม่ใช่เรื่องใหม่ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของ Socrates การปฏิเสธที่จะหลบหนีและยอมรับโทษประหารชีวิตด้วยการดื่มยาพิษก็เป็น การขัดขืน รูปแบบหนึ่งซึ่งเรียกว่า อารยะขัดขืน ดังที่ปรากฏในตอนหนึ่งของงานเขียน เรื่อง Apology ของ Plato เมื่อปี ค.ศ. 2000 แปลความได้ว่า “ฉันยอมตายหลังจาก ได้ให้การไปตามนั้นมากกว่าที่จะมีชีวิตอยู่เพราะให้การเป็นอย่างอื่น” ซึ่งกล่าวได้ว่า การขัดขืนแบบของ Socrates เป็นรูปแบบหนึ่งของการขัดขืน แต่เป็นการขัดขืน แบบตั้งรับ (Passive Disobedience) ชนิดยอมตายถวายชีวิต

ขั้นตอนที่ 1

ความเป็นปกติในความเป็นอื่น : การส่งเสียงและการมีอยู่

ดนตรีฮิปฮอป (Hip Hop) กับการแสดงออกถึง
“ความเป็นปกติ” ของแรงงานข้ามชาติชาวกะเหรี่ยง
ในเขตเมืองพิษณุโลก

กมลเศ โพรธิกนิษฐ

บทนำ

แรงงานข้ามชาติมักถูกทำให้เป็นอื่น (Otherness) ภายใต้สภาวะการถูกกดทับจากรัฐไทยมาเป็นเวลายาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานข้ามชาติชาวกะเหรี่ยงที่อพยพมาจากประเทศพม่าที่ถูกสวมทับไว้ด้วยภาพจำที่รัฐไทยผลักดันให้กลายเป็น “ศัตรูคู่อาฆาตของชาติไทย” ภายใต้มายาคติ (Myth) แบบประวัติศาสตร์ชาตินิยมที่ว่าด้วยการทำสงครามระหว่างไทยกับพม่าเมื่อกว่าสามร้อยปีก่อน (นิลร่ำไพ ภัทธนนท์, 2554) มายาคติดังกล่าวถูกผลิตซ้ำ ส่งต่อ และฝังตรึงในมโนสำนึกของคนในสังคมไทยจนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงถูกเหมารวมอยู่ในความเป็นพม่าเพื่อสร้าง “ความเป็นอื่น และแบ่งเขา แบ่งเรา” และกลายเป็นภาพตัวแทนของการเป็น “จำเลย” ของปัญหาสังคมไทย อาทิเช่น “การหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย, การเข้ามาแย่งงานคนไทย, ตัวพาหะแพร่เชื้อโรคร้าย และภัยต่อความมั่นคงของชาติ” (อดิสร เกิดมงคล, 2550)

ความจริงอีกชุดหนึ่งซึ่งคนไทยทั่วไปมักไม่ค่อยตั้งคำถาม คือ กลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้มิได้มีชาติพันธุ์พม่าชาติพันธุ์เดียวกันหมด แต่ที่จริงแล้วชาติพันธุ์ในพม่าประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มากมายถึง 135 กลุ่ม หากแต่ “ความเป็นพม่า” ดังกล่าว ได้ถูกเหมารวมให้กลายเป็น “ศัตรู” โดยมีรัฐไทย ทำหน้าที่เป็น “พระเอก” ที่ต้องปกป้องรักษาไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

อย่างไรก็ตาม การเป็นภาพตัวแทนของผลกระทบด้านลบที่มีลักษณะกดทับตัวตนแรงงานข้ามชาติชาวพม่านั้น นอกจากจะเกิดขึ้นจากความพยายามสร้างชาติไทย สร้างสำนึกความเป็นชาติไทย และสร้างความสามัคคีกลมเกลียวกันในชาติเพื่อร่วมใจต่อสู้ภัยจากภายนอกประเทศแล้ว ภาพตัวแทนของการกดทับดังกล่าวยังเกิดขึ้นในลักษณะซ้อนภายในในกลุ่มแรงงานพม่าด้วยตนเองอีกด้วย กล่าวคือ ภายใต้วาทกรรมแรงงานพม่าได้แฝงไว้ซึ่งเรื่องของชนชั้นนำ และชนชั้นของผู้ถูกกดทับ

“ไม่ใช่ทั้งร่างกายและวิญญาณ”

Neither Body nor Soul

นิพนธ์ โอพารนิเวศน์

บทนำ

บทความ “ไม่ใช่ทั้งร่างกายและวิญญาณ (*Neither Body nor Soul*)” นี้ เป็นความเรียงที่เสนอมุมมองของการสำรวจและการเรียนรู้เรื่อง แรงงานชาวพม่า ภายในบริบทของพื้นที่ (Place/ Space) ความเป็นพรมแดน/ ชายแดน การเคลื่อนที่/ ย้ายถิ่น ผ่านกระบวนการวิจิตรที่นำไปสู่การสร้างงานศิลปะ ผลงานที่กล่าวถึง ในบทความนี้ถูกนำเสนอในนิทรรศการต่าง ๆ ในช่วงปีพ.ศ. 2557-2561 ประกอบไปด้วย ผลงาน *The Storm Continues to Rage Outside and the Wind Sweeps Relentlessly across the Land from the Same Direction*, ผลงาน 2401, ผลงาน *Neither Body nor Soul* และผลงาน *Signal* โดยผลงานทั้งหมดเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงกันอยู่ภายใต้กรอบคิดและเนื้อหาที่นำไปสู่รูปลักษณ์ การปฏิบัติกร (Practice) และ เป้าหมายที่สัมพันธ์กันสามประการ

ประการที่หนึ่ง เรื่องราวชีวิตของแรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย การเดินทางมาแสวงโชคด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ความยากจนหรือแรงกดดัน จากปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความไม่เป็นที่ยอมรับและการมีพรมแดนกีดกัน ผู้เขียนเน้น ความสนใจไปที่ “การมีอยู่” ของกลุ่มคนเหล่านี้ และในฐานะศิลปินที่วางหลักและวิธีการทำงานไว้ที่การพาตัวเองไปมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งกรอบคิดดังกล่าว นำผู้เขียนไปสู่วิธีวิทยาที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเน้นการสำรวจระนาบของความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ของแรงงานกับพื้นที่ ตลอดจนมิติความเป็นการเมืองในอาณาบริเวณ ที่พวกเขาอยู่ ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนมุ่งไปยังพื้นที่พรมแดน/ ชายแดนทางภาคใต้ที่จังหวัด ระนอง ซึ่งเป็นจุดตัดของพรมแดนไทย-พม่า

ประการที่สอง กระบวนการคิดและวิธีการ (Method) สร้างงานของกลุ่ม ผลงานที่ใช้เป็นตัวอย่างในบทความนี้ เป็นกระบวนการทำความเข้าใจและค้นหา ความเป็นไปได้ในการทดลอง “สื่อสาร” และ “สร้างเรื่องเล่า” ซึ่งประกอบความหมาย

การต่อรองและอำนาจบนเรือนร่างของแรงงานข้ามชาติ

บันดาล บัวแดง

บทนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การลักลอบขนส่งแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายด้านชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เข้าสู่พื้นที่ชั้นใน และการใช้อำนาจต่อรองผ่านการกระทำบนเรือนร่างของตัวเองในกลุ่มแรงงานข้ามชาติจากประเทศเมียนมา โดยการยินยอมถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากนายหน้าค้ามนุษย์ การที่แรงงานข้ามชาติจากประเทศเมียนมา มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย และส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีเคลื่อนย้ายข้ามแดนด้วยวิธีผิดกฎหมายผ่านเส้นทางด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทำให้เกิดการเติบโตของธุรกิจการลักลอบขนส่งหรือเคลื่อนย้ายแรงงานดังกล่าวเข้าสู่พื้นที่ชั้นใน ก่อนผลักแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ เข้าสู่ธุรกิจการค้ามนุษย์ในพื้นที่ชั้นในหรือเมื่อเดินทางถึงจุดหมายปลายทางอย่างผิดกฎหมายต่อไป

ปรากฏการณ์ดังกล่าว มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และยังเชื่อมโยง หรือเป็นขั้นตอนหนึ่งของการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ โดยเฉพาะการค้ามนุษย์ (Human Trafficking) โดยอาศัยช่องว่างของนโยบายและกฎหมายที่มีเจตนารมณ์แตกต่างกันไป การที่ผู้กระทำผิดกฎหมายทั้งในส่วนของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ผู้รับจ้างขนส่งแรงงานผิดกฎหมาย และนายหน้าค้ามนุษย์ ต่างเรียนรู้และพัฒนากระบวนการทำผิดกฎหมายจนหลบเลี่ยงความผิดเพื่อไม่ให้รับโทษ หรือหลีกเลี่ยงการรับโทษหนักได้ โดยอาศัยช่องว่างจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ความผิด “ฐานค้ามนุษย์” ของนายหน้าค้ามนุษย์ กลายเป็นเพียงความผิดจากการขนส่ง บุคคลผู้เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย และแรงงานข้ามชาติกลายเป็นเพียงผู้เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย

ผลการศึกษาจากเอกสาร ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติคดีการลักลอบขนส่งบุคคลต่างด้าวจากประเทศเมียนมา ที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากด่านอำเภอ

ขั้นตอนที่ 2

การเลื่อนไหล การต่อรอง และหลีกเลี่ยงต่ออำนาจรัฐ

**ไม่หนี ไม่หาย ไม่จ่ายคืน : วงเกลียวแห่งความเจ็บและ
การขัดข้องของลูกหนี้ค้ำชำระกองทุนเงินให้กู้ยืม
เพื่อการศึกษา (กยศ.)³**

ดำรงค์ ตุ่มทอง

³ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง กลยุทธ์การให้ทางเลือกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ
กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในระดับการอาชีวศึกษา ประเทศไทย ได้รับงบประมาณ
สนับสนุนจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก รุ่นที่ 13

หลักการและเหตุผล

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หรือเรียกสั้น ๆ ว่า กยศ. เป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับสูงขึ้น ของนิสิตนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่ยากจน โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคนรวยและคนจนในการเข้าถึงระบบการศึกษา ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพทัดเทียมนานาชาติ (Chapman et al., 2010, p. 685)

รัฐบาลไทยรักไทย ได้ดำเนินนโยบายที่วางอยู่บนฐานคติที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสวัสดิการแห่งรัฐหลายนโยบาย ได้แก่ นโยบายสวัสดิการสุขภาพ 30 บาทรักษาทุกโรค โครงการบ้านเอื้ออาทร และอื่น ๆ (วิระ หวังสัจจะโชค, 2553, น. 265) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นนโยบายหนึ่งที่ใช้กรอบคิดดังกล่าว โดยมุ่งหวังให้เป็นนโยบายพื้นฐานสำหรับคนทุกกลุ่มให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ (Universal Coverage) นโยบายนี้ ผ่านมติ ครม. ในช่วงปี พ.ศ. 2547 และประกาศใช้โดยมีชื่อเรียกว่า “กองทุนกู้ยืมที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต” หรือเรียกว่า กรอ. (Income-Contingent Student Loan) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ทุกลกลุ่มเข้าถึงแหล่งทุนไม่จำเพาะแต่เด็กยากจนเท่านั้น โดยมีคำขวัญที่ติดหูว่า “เรียนก่อน จ่ายทีหลัง” กองทุนกู้ยืมที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากกองทุนกู้ยืมเงินทางการศึกษาของประเทศออสเตรเลียหรือที่เรียกว่า กองทุน Higher Education Contribution Scheme (HECS) ซึ่งเป็นกองทุนการศึกษาดั้งเดิมของหลายประเทศ โดยมีหลักการสำคัญ คือ “มีรายได้มากจ่ายคืนมาก มีรายได้น้อยจ่ายคืนน้อย” สอดคล้องกับวงจรการมีงานทำของบัณฑิตจบใหม่และสภาพสังคมเศรษฐกิจที่เอาแน่เอานอนไม่ได้ (Ziderman, 2004, pp. 26-28)

อย่างไรก็ตาม หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล นโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้กลับไปใช้ระบบสินเชื่อแบบจำนอง (Mortgage Type Loan)

มานุษยวิทยา นโยบายกับการเคลื่อนที่
ของรถเร่ในพื้นที่สาธารณะ

ฉันทวัฒน์ คำปา

บทนำ

งานศึกษานี้เป็นงานชาติพันธุ์วรรณา ศึกษาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้ค้าเร่ที่เคลื่อนที่หรือมีจุดขายบริเวณถนนหลังมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม สัมภาษณ์และเลือกกรณีศึกษาที่เป็นผู้ค้าเร่ที่มีจุดขายประจำหรือตระเวนขาย และมีจุดหนึ่งของเส้นทางอยู่ในบริเวณดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของนโยบายการจัดการพื้นที่สาธารณะระดับท้องถิ่นกับผู้ค้าเร่ และ 2) เพื่อศึกษาการต่อรองขัดแย้งของผู้ค้าเร่ผ่านการเคลื่อนที่เพื่อเร่ขายสินค้าและสร้างพื้นที่ส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะ

ผู้เขียนอาศัยกรอบการวิเคราะห์จากแนวคิดมานุษยวิทยา นโยบายที่ให้ความสำคัญกับผู้ที่ถูกควบคุม หรือได้รับผลกระทบจากนโยบายการควบคุมการขายอาหารริมถนน และการพัฒนาพื้นที่ของหน่วยงานต่าง ๆ (Shore & Wright, 1997)

กระบวนการศึกษาในงานชิ้นนี้ ผู้เขียนใช้วิธีการทบทวนเอกสารในประเด็นมานุษยวิทยา นโยบาย เพื่อสร้างกรอบคิดในการวิเคราะห์ โดยอาศัยงานศึกษาของ Chris Shore (1997) นักมานุษยวิทยาที่ประยุกต์วิธีการทางมานุษยวิทยาเพื่อศึกษานโยบายและการศึกษาเชิงชาติพหุวัฒนธรรม โดยการติดตามผู้ค้าเร่ไปยังจุดขายต่าง ๆ สังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้พื้นที่บริเวณถนนหลังมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งมีรถเร่หนาแน่นที่สุดแห่งหนึ่งในเขตเมืองพิษณุโลกเป็นพื้นที่การศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปฏิบัติการทางสังคมบนพื้นที่สาธารณะของผู้ค้าเร่ในระดับชีวิตประจำวัน ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนผ่านกรอบมโนทัศน์มานุษยวิทยา นโยบาย

กรณีศึกษาในงานชิ้นนี้ เป็นกลุ่มผู้ค้าเร่ที่ขายอาหารมานานกว่า 1 ปี และเดินทางมาจากพื้นที่ต่าง ๆ บางรายมีที่พักอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยนเรศวรหรือพักอาศัย

**การต่อต้านขัดขืนอำนาจรัฐ : กรณีศึกษา
การรวมตัวของชาวไร่อ้อย จังหวัดกำแพงเพชร พ.ศ. 2559⁴**

สันทราย วงษ์สุวรรณ

⁴ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเมืองของระบอบอาหารในเศรษฐกิจการเมืองไทย : กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้โจ๊ก ปี พ.ศ. 2557-2562 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก รุ่นที่ 20

บทนำ

“การใช้ Civil Disobedience คือ การที่ผู้ทำการขัดขืน ชี้ให้สังคมการเมืองเห็นว่ากฎหมายหรือนโยบายที่รัฐตราขึ้น ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม เพราะมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่เหนือกว่า กฎหมายของรัฐจึงไม่ต้องเชื่อฟังทำตามสิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชน...” (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2549, น. 35)

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง (Structural Conflict) ที่มีจุดเริ่มต้นจากมิติทางการเมือง มิติทางด้านวัฒนธรรม มิติด้านสังคม และมิติด้านเศรษฐกิจ ประชาชนถูกละเลยเรื่องสิทธิต่าง ๆ จึงต้องลุกขึ้นสู้ โดยเข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน นอกจากนี้ ยังเป็นความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งบทความนี้ให้ความสนใจไปที่การต่อต้านขัดขืนรัฐในรูปแบบของ “อารยะขัดขืน” (Civil Disobedience) เป็นเรื่องของ การขัดขืนอำนาจรัฐ ทั้งเป้าหมายและวิธีการอันเป็นหัวใจของ Civil Disobedience ส่งผลในการทำให้สังคมการเมืองโดยรวมมี “อารยะ” ยิ่งขึ้น (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2549, น. 6)

ผู้เขียนเลือกศึกษาการรวมตัวของเกษตรกรชาวไร่อ้อย จังหวัดกำแพงเพชร พ.ศ. 2559 จากเหตุการณ์ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวไร่อ้อย กรณีกรมทางหลวงได้มีนโยบายให้สำนักงานควบคุมน้ำหนักรถบรรทุก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหน่วยตรวจสอบน้ำหนักเคลื่อนที่ (Spot Check) ดำเนินการเข้มงวดกวดขัน ในการตรวจสอบจับกุมรถบรรทุกอ้อยที่ขนส่งเข้าสู่อู่โรงงานน้ำตาล (ทีมข่าว KPP News ข่าวจังหวัดกำแพงเพชร, 2560) จะเห็นได้ว่ามาตรการหรือนโยบายที่ใช้ควบคุมประชาชน เข้มงวดเกินไป ต่อการประกอบอาชีพของชาวไร่อ้อยในการขนส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลล่าช้า ทั้งยังส่งผลกระทบต่อทำให้ชาวไร่อ้อยมีต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านการขนส่ง เพิ่มขึ้นเพราะบรรทุกอ้อยแต่ละเที่ยวได้น้อยลง และต้องใช้ระยะเวลา

ขั้นตอนที่ 3

ลักษณะ : การใช้กลไกวัฒนธรรม

พิบอญ : การชดัชัฒและวัฒบธธรรคของอำนาจ⁹

พัชริณทร สิริสุนทร

⁹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่ของโครงการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมทางสังคมเพื่อป้องกันปัญหาการค้ำมนุษย์
ในเด็ก : กรณีกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

บทนำ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ประการแรก เพื่อสะท้อนข้อเท็จจริงทางสังคม เรื่องการอพยพเคลื่อนย้าย และการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่มีลักษณะของการเคลื่อนย้ายทางสังคมในลักษณะพันพรมแดนความเป็นรัฐชาติ ประการที่สอง เพื่อนำเสนอกรณีศึกษาวัฒนธรรมของอำนาจในชนชั้นนำมอญ และการสถาปนาระบบความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเกาะเกี่ยวกัน เพื่อรวมศูนย์อำนาจและร่วมกันกระทำการให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง และประการสุดท้าย เพื่อนำเสนอกรณีตัวอย่างของการใช้กลไกทางวัฒนธรรม เพื่อสถาปนาวัฒนธรรมของอำนาจในอาณาบริเวณใหม่ของชาวมอญ

ผู้เขียนใช้วิธีการศึกษาเอกสารและการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารทางวิชาการ จดหมายเหตุ เรื่องเล่า ตำนาน วรรณกรรมพื้นบ้าน การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในรูปของกรณีศึกษา กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญชาวมอญ ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านกอปะเนาะ เมืองมะละแหม่ง รัฐมอญ ประเทศพม่าหรือเมียนมา และชุมชนไทย-รามัญบ้านบางกระตี แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561) ผู้เขียนนำแนวคิดเรื่องอำนาจ ของ C. Wright Mills ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือชื่อ *Power Elite* (Mills, 1956) มาใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจเรื่อง ความสัมพันธ์ของชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง นักธุรกิจ และผู้นำทางการทหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในรูปของการประสานประโยชน์ มีการตัดสินใจ ที่ขาดความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อผู้อยู่ใต้ปกครอง และแนวคิดเรื่องรากเหง้าทางวัฒนธรรม (Cultural Root) มาใช้ทำความเข้าใจกับกลไกทางวัฒนธรรมซึ่งบูรณาการพุทธศาสนาเข้ากับความเชื่อเรื่องผี เพื่อเชื่อมต่อสายสัมพันธ์ของผู้ล่งลับ ผู้ที่ยังไม่เกิดและผู้ที่มีชีวิตอยู่ในโลก

อาณาบริเวณทางสังคม และระบบแม่ของชุมชนกะเหรี่ยง¹⁰

วิชรุฒิ ชี้อัตย์

¹⁰ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง ชุมกะเหรี่ยง : ความซับซ้อนและการประกอบสร้างของอาณาบริเวณทางสังคม ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษกรุ่นที่ 15

บทนำ

การศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ทางสังคม และความสัมพันธ์ของมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของการนำเสนอปรากฏการณ์ทางสังคม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคล ในฐานะของตัวแสดงทางสังคมที่มีความหลากหลาย และองค์ประกอบย่อย ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่บนพื้นที่ทางสังคม โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนนำเสนอความหลากหลายของการรวมกลุ่มของกะเทย หรือ “ซุมกะเทย (Kathoey Assemblage)” ภายใต้แนวคิดที่ว่าด้วยการเข้ามาซุมกัน (Assemblage Theory) ของ Manuel DeLanda (2006a; 2006b, 2010) เพื่อทำความเข้าใจการปรากฏขึ้นของการสร้างอาณาบริเวณทางสังคม (Social Territory) และความสัมพันธ์ภายในซุมกะเทย ดังนั้น บทความนี้ตั้งคำถามสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก อาณาบริเวณทางสังคมของกะเทยเป็นอย่างไร และปรากฏขึ้นบนพื้นที่ทางสังคมอย่างไร และประการที่สอง กระบวนการจัดขึ้นของกะเทยภายใต้ซุมกะเทยเป็นอย่างไร

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทย ในบริบทสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้เขียนพบการสร้างอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทย 2 ประการ คือ ประการแรก พื้นที่ทางความเชื่อและวัฒนธรรม และประการที่สอง คือ พื้นที่ทางเศรษฐกิจของธุรกิจการค้าประเวณี รายละเอียดดังนี้

ประการแรก พื้นที่ทางความเชื่อและวัฒนธรรม พบว่า บริบทสังคมเมียนมา ปรากฏเทศกาลเฉลิมฉลองที่เกี่ยวข้องกับนัต “နတ် (Nat)” ซึ่งถือว่าเป็นอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทยเมียนมา ที่มีการรวมกลุ่มของกะเทยเพื่อประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ณ หมู่บ้านตองปะโยง (Taungbyone) เมืองมัณฑะเลย์ ประเทศเมียนมา เพื่อแสดงจุดยืนและตัวตนของเพศวิถีแบบกะเทย ในท่ามกลางความกดทับจากสังคมชนแบบชายหญิง (Spiro, 1967, pp. 48, 113 - 119) โดยอาศัยพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมการบูชา นัต เป็นการสร้างอาณาบริเวณทางสังคมที่อาศัย

บทสังเคราะห์ภาพรวม

“การขัดขึ้น”

หนังสือ “ขัดขืน” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำเสนอมุมมองและข้อค้นพบ
ในรูปของ “การขัดขืน” ที่สะท้อนปรากฏการณ์และความจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย
ในปัจจุบัน เพื่อบอกเล่าความจริงอีกชุดหนึ่งในเรื่องอำนาจของสามัญชนคนธรรมดา
ภายใต้เงื่อนไขของการมีพื้นที่ที่ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติทั่วไป พื้นที่ตามนัยนี้แตกต่าง
จากพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่อคติของคนทั่วไป แต่เป็นพื้นที่ในความใหม่
ที่มีลักษณะทับซ้อน และซับซ้อน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจ และรับรู้ถึง
ความมีอยู่ คงอยู่ของคนในลักษณะที่แตกต่างหลากหลาย

เป้าหมายหลักของหนังสือเล่มนี้จึงอยู่ที่การตั้งคำถามที่ท้าทายต่อ
การศึกษาในกลุ่มแนวคิดหลังปฏิฐานนิยม (Postpositivism) โดยมี “โจทช์ร่วม”
ในประเด็นของการครอบงำคนด้วยการจัดการโดยรัฐเพื่อครอบงำชีวิตของผู้คน
อย่างสมบูรณ์ (Absolute) และเสนอหลักฐานเชิงประจักษ์ในส่วนของคนเป็๋งล่าง
และการขัดขืนต่ออำนาจของรัฐในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในรูปที่อยู่เหนือเงื่อนไขของตน
ตลอดจนการต่อสู้ ขัดขืน หรือต่อรองกับอำนาจครอบงำของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ

หนังสือเล่มนี้นำเสนอการปฏิสัมพันธ์ (Interrelation) ระหว่าง “อำนาจ”
และ “การต่อต้านขัดขืน” ด้วยพื้นฐานมุมมองที่พิจารณาถึง “ความเคลื่อนไหว” (Flow)
ของอำนาจ มากกว่าการพิจารณาอำนาจแบบคงที่ (Static) เนื่องจาก “อำนาจ” กับ
“การต่อต้านขัดขืน” เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่คู่กันเสมอในลักษณะ “ที่ไม่มีอำนาจ
ที่นั่นย่อมมีการต่อต้านขัดขืน” (Where there is power, there is resistance)
(Foucault, 1988; 1990, p. 95) ซึ่งทั้งสองสิ่งต่างเป็นผู้กระทำและผู้ถูกระทำใน
ขณะเดียวกัน เพราะอำนาจไม่ใช่มีเพียงการครอบงำ และการกดบังคับเท่านั้น
แต่ยังมีลักษณะของการต่อต้าน ขัดขืน และต่อรองเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ซึ่งแสดง
ให้เห็นว่าอำนาจมิได้มีทางเดียวแต่มีอยู่ทุกพื้นที่และมาจากทุกหนทุกแห่ง รวมถึง
ความเคลื่อนไหวของอำนาจภายใต้กระบวนการผลิตซ้ำ โดยการให้ความหมายผ่าน
ภาษาวาทกรรม วัฒนธรรม ดนตรี และการแต่งกายอีกด้วย

บทกล่าวตาม :

การขัดขึ้น/ ต่อต้านโดยการ Crack

วัชรพล พุทธิรักษา

การขัดขืน (Disobedience) หรือการต่อต้าน (Resistance) เป็นประเด็นหลักที่ทำให้หายและแหลมคมของหนังสือรวมบทความวิชาการเล่มนี้ คำอธิบายทางวิชาการในแต่ละบทของหนังสือเล่มนี้ได้ทำหน้าที่ในการฉายภาพของการขัดขืน/ต่อต้านในระดับจุลภาค (Micro) ผ่านรูปแบบการต่อสู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนรวมถึงบริบทและสภาพเงื่อนไขที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเสนอว่าเราควรมองการขัดขืน/ต่อต้านในระดับมหภาค (Macro) หรือในระดับภาพกว้างควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ หากมองในภาพกว้างแล้ว เราก็จะพบว่ากรณีศึกษาต่าง ๆ ของการขัดขืน/ต่อต้านในหนังสือเล่มนี้มีโจทย์ใหญ่ร่วมกันคือ การต่อสู้ภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุนนิยม

ในรอบนับศตวรรษที่ผ่านมา นักคิดฝ่ายซ้ายจากทั่วโลกต่างขบคิดหาวิธีการในการต่อสู้เพื่อหาหนทางสู่การปลดปล่อยมนุษย์ สู่ภาวะเงื่อนไขทางสังคมที่มนุษย์น่าจะมีความสุขที่สุด การต่อสู้กับทุนนิยมนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ และนักคิดแต่ละคนก็มีจุดมุ่งเน้น (Focus) ในการขัดขืน/ต่อต้านที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการขัดขืนต่อนายทุน การขัดขืนต่อกฎระเบียบ/ มาตรการของนายทุน การขัดขืนต่อภาคปฏิบัติการต่าง ๆ ของรัฐ การขัดขืนเพื่อเรียกร้องสวัสดิการที่ดีกว่าเดิมจากรัฐนายทุน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสำคัญของการขัดขืน/ต่อต้านทุนนิยมคือการก้าวให้พ้นจาก “ความสัมพันธ์ทางสังคม” (วัชรพล พุทธรักษา, 2563) แบบทุนนิยม และผลิตรสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ขึ้นมา

หนึ่งในบรรดานักคิดฝ่ายซ้ายคนสำคัญของโลกวิชาการร่วมสมัยเกี่ยวกับแนวทางการต่อสู้กับทุนนิยม คือ John Holloway นักมาร์กซิสต์ชาวไอริช หนึ่งในผู้ก่อตั้งสำนักคิด Open Marxism (วัชรพล พุทธรักษา, 2559) ที่มีชื่อเสียงของสหราชอาณาจักรในช่วงทศวรรษ 1980s ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังจากหนังสือเล่มสำคัญในปี ค.ศ. 2002 เรื่อง *Change the World Without Taking Power* ซึ่งข้อเสนอหลัก

ประวัติผู้เขียน

ดร.กมลเศก โพรกนิตช

วุฒิการศึกษา

- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร
- Master of Arts in Conflict Analysis and Management, Royal Roads University, Canada
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดร.ดำรงค์ ตุ่มทอง

วุฒิการศึกษา

- การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยสังคม เกียรตินิยมอันดับ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร

รับวัฒน์ คำปา

วุฒิการศึกษา

- ปรัชญาดุชะฎิบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม
(อยู่ระหว่างศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.นิพันธ์ โฝฟารนิเวศน์

วุฒิการศึกษา

- Doctor of Fine Arts in Printmaking, Tokyo
National University of Fine Arts and Music, Japan
- Master of Fine Arts in Printmaking, Tokyo
National University of Fine Arts and Music, Japan
- ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

พันตำรวจโท ดร.บันดาล บัวแดง

วุฒิการศึกษา

- ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร

วุฒิการศึกษา

- Post-doctoral Research, Josai International University, Japan
- Doctor of Philosophy in Anthropology and Sociology, The University of Queensland, Australia
- สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ การแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล
- สังคมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชพล พุทธรักษา

วุฒิการศึกษา

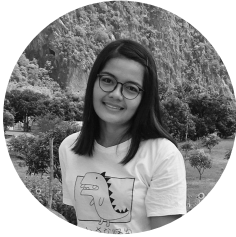
- Doctor of Philosophy in Politics, The University of York, United Kingdom
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วิชรุฒ ชื่อสัตย์

วุฒิการศึกษา

- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา (อยู่ระหว่างศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
- การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา เกียรตินิยมอันดับ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม เกียรตินิยมอันดับ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร

สับกราย วงษ์สุวรรณ

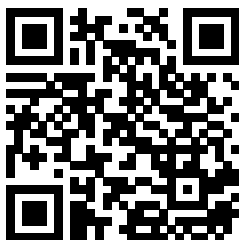
วุฒิการศึกษา

- ปรัชญาดุชะฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
(อยู่ระหว่างศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
- รัฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบประเมินผลการใช้งานนวัตกรรมทางการเรียนรู้

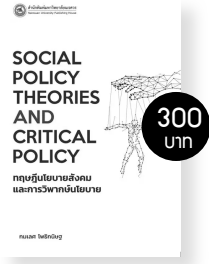
“หนังสือขีดขึ้น”

แบบประเมินผลการใช้งานนวัตกรรมทางการเรียนรู้ “หนังสือขีดขึ้น”
บรรณาธิการโดย รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร และคณะ
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

สแกน QR CODE เพื่อทำแบบประเมิน

ทฤษฎีนโยบายสังคม และการวิพากษ์นโยบาย

ผู้แต่ง: ดร.กมลศ โฟกนิษฐ

หนังสือแนะนำ

นโยบายสังคม ถือเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่เมื่อพิจารณาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์ จะพบว่าอีกด้านหนึ่ง นโยบายสังคมมักถูกใช้เป็น “กลไกเชิงอำนาจ และอุดมการณ์ของรัฐ” ในการผลิต การสร้าง การจัดวางชุดความรู้และความจริงที่มีผลต่อความคิดและความเชื่อของประชาชนในวงกว้าง รวมทั้งการเอื้อประโยชน์ต่อ “ตัวรัฐเอง” ในฐานะ “ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย”

ว่าด้วยทฤษฎีรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ ร่วมสมัย

บรรณาธิการ: ศ.ดร. วชิรพล ศุภจักรวิวัฒน์ และคณะ

เกาหลี่ในช่วงอลหม่าน ค.ศ. 1864-1953 : การรุกรานจากต่างชาติ การตกเป็นอาณานิคม การแบ่งแยก และสงครามเกาหลี่

ผู้แต่ง: ศ.ดร. วิเชียร อินทผลี

การเปลี่ยนแปลงของรัฐในรอบกว่าทศวรรษที่ผ่านมา นำมาซึ่งความเป็นพหุนิยมความซับซ้อนของการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รวมไปถึง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างมโหฬาร มากกว่าที่เราจะทำความเข้าใจเรื่องต่างๆ ในมิติเดียว หรือใช้องค์ความรู้เพียงอย่างเดียวได้ เพื่อเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่สนใจเรื่องรัฐ ต้องอาศัยมุมมอง แบบสหวิทยาการ ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของรัฐในยุคสมัยใหม่ให้ลึกซึ้งมากขึ้น “หนังสือเล่มนี้ เป็นความพยายามของนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยภูมิภาคว่า จะฉายภาพความรู้สำคัญทางด้านรัฐศาสตร์ ที่เป็นความรู้ร่วมสมัยและมีความหลากหลายประเด็นทางวิชาการ เพื่อจะช่วยเหลือบายพลวัตของรัฐสมัยใหม่ได้อย่างชัดเจนขึ้น

ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ของเกาหลี่ในยุคอลหม่าน ระหว่างค.ศ. 1864-1953 ที่เกาหลี่ต้องเผชิญเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ การรุกรานจากต่างชาติการตกเป็นอาณานิคม การแบ่งแยก และสงครามเกาหลี่ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเกาหลี่ทั้งสอง รวมทั้งมหาอำนาจที่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาถัดมา ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันสำคัญประการหนึ่งว่าการศึกษาเหตุการณ์ในอดีต ย่อมทำให้เห็นความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในช่วงถัดมาอันสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังข้อสังเกตของนักวิชาการที่ว่าประวัติศาสตร์ถือว่ามีคุณูปการต่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

10 เรื่องรู้เขาก่อนเข้าชุมชน

ผู้แต่ง: ศศ. ดร.กวิณธร เสถียร

ตำราพิชัยสงครามชุมชน มีคำกล่าวถึง “รู้เขารู้เรา ร้อยรบมิพ่าย” ซึ่งเป็นกฎสำคัญหนึ่งในการศึกสงครามทั้งยังถูกนำไปใช้พัฒนาความคิด หรือกำหนดกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน กรณีการศึกษาวิจัยชุมชนก็สามารถนำมาปรับใช้ได้ เพราะหากไม่รู้เขารู้เรา การเข้าชุมชนก็อาจเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น ตัวอย่างเช่น ขณะซักถามผู้เฒ่าผู้แก่ว่า “ประเพณีสำคัญของคนถิ่นนี้มีขึ้นเดือนไหน” ซึ่งเมื่อไหร่ที่คำตอบระบุเป็นเลขเดือนผู้สัมภาษณ์มักนึกถึงเดือนสากล ซึ่งอันที่จริงท่านหมายถึงความถึงเดือนตามปฏิทินจันทรคติ

เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาข้างต้น หนังสือเล่มนี้จึงประมวล 10 เรื่อง ควรรู้เขาก่อนเข้าชุมชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาทุกระดับ รวมถึงนักวิจัย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การวิจัย หรือการพัฒนาชุมชน โดยทบทวนสาระความรู้ผ่านข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กช. 2ค) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กลุ่มชาติพันธุ์ พันธุ์ข้าว ประเพณี 12 เดือน ทรัพยากรป่าไม้ ภัยธรรมชาติ ภูเกิลแมพ แผนพัฒนาท้องถิ่น และเครือข่ายทางสังคม

นวัตกรรมทางสังคมและการเรียนรู้ของแรงงานข้ามชาติมอญในประเทศไทย

ผู้แต่ง: รศ. ดร. พชรินทร์ สิริสุนทร

ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของชาวมอญและชาวไทยรามัญที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตต่าง ๆ ในชุมชนชนมอญสะท้อนความจริงเรื่องการเปลี่ยนแปลงความคิดเรื่องความเป็นชาติ และการประดิษฐ์ “ความเป็นมอญ” ที่เกิดขึ้นท่ามกลางความแตกต่าง และการผสมผสานซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและทับซ้อน บนพื้นที่ใหม่ ๆ ที่มีพลวัต ผ่านการอพยพเคลื่อนย้ายซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลา กระบวนการเรียนรู้ใหม่ ที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะสะสมและเลื่อนไหล สำนึกและตัวตนของแรงงานข้ามชาติมอญจึงไม่ได้ถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอกเช่นในอดีต แต่ถูกพัฒนาขึ้นบนความสมดุล ของประสบการณ์และทักษะในการใช้ชีวิตอย่างมีเป้าหมาย

เทคนิคการสรุปความ

ผู้แต่ง: ศศ.ดร.วรารัตน์ มหามนตรี

หนังสือเทคนิคการสรุปความเล่มนี้มีเนื้อหาครอบคลุมวิธีการสรุปความงานเขียนประเภทต่าง ๆ ที่พบเห็นได้จากสื่อในชีวิตประจำวัน อาทิ สารคดี บันเทิงคดี บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ บทสัมภาษณ์ โดยนำวิธีการจดบันทึกแบบ Cornell Notes ของ Dr. Walter Pauk มาประยุกต์ใช้ในการเขียนเรียบเรียงเนื้อความสรุป อีกทั้งยังมีการสรุปความในการเขียนผลงานวิจัยเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเขียนผลงานวิจัยบางองค์ประกอบ และเพื่อป้องกันการลักลอกและละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรมพร้อมตัวอย่างประกอบอย่างชัดเจนในแต่ละบท เพื่อให้ผู้อ่านสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจในทุกสาขาอาชีพ

☎ 0 5596 8833-8836

📍 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

✉ nuph@nu.ac.th

วิจัยเชิงปฏิบัติการ แก้ไขปัญหา สาธารณสุขในชุมชน

ผู้แต่ง: ผศ. ดร.จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ

ท่ามกลางภาระหนักอึ้งที่มีปลายทาง
ยังคลุมเครือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงเป็นทางเลือก
หนึ่งที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชนได้ใช้
ศักยภาพที่มีอย่างสูงสุด ทั้งต้นทุนภูมิปัญญาใน
การจัดการและแก้ไขปัญหามหาชนและต้นทุน
ความสัมพันธ์ทั้งในแนวราบและแนวตั้งในขณะ
เดียวกันก็เป็นจุดเปลี่ยนทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
ในชุมชนได้ทำงานในทิศทางที่เหมาะสม คือ อยู่ในจุด
ที่สามารถเป็นได้ทั้งนักปฏิบัติงาน นักวิชาการและ
นักปฏิบัติการทางสังคม เพื่อออกไปเปลี่ยนแปลง
สังคม สิ่งที่ดีกว่าด้วยกระบวนการวิจัยที่มีชีวิตชีวา
เสริมสร้างพลังอำนาจประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม
แก้ไขปัญหาสาธารณสุขของตนเองและร่วมไตร่ตรอง
สะท้อนคิดจนเกิดปัญหาจากการปฏิบัติจริง
เป็นภาวนามยปัญญาที่เป็นปัญญาชั้นสูงสุดที่ช่วย
ปรับเปลี่ยนการให้ความหมายกับทุก ๆ ปัญหาสังคม
ที่รุ่มเร้า ให้กลายเป็นเรื่องท้าทายและสร้างสรรค์ได้
ด้วยความเปี่ยมหวังนี้เองที่ถือว่าเป็นหัวใจของ
การวิจัยเชิงปฏิบัติการในงานสาธารณสุขและ
เป็นหัวใจดวงเดียวกับการพัฒนาสุขภาพชุมชน
อย่างยั่งยืน

การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4)

ผู้แต่ง: รศ. (พิเศษ) ดร.ปรีชา เรืองจันทร์

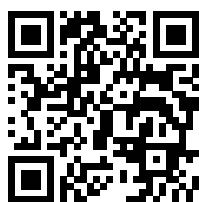
การเมือง กระบวนการแสวงหาอำนาจ
การใช้อำนาจ และการรักษาอำนาจทางการปกครอง
เพื่อประโยชน์สุขของมหาชน...เศรษฐกิจ การประกอบ
อาชีพที่มีองค์รวมของกระบวนการผลิตสินค้า
การแลกเปลี่ยนสินค้า การบริโภค การกระจายสินค้า
การกระจายรายได้ การตลาดทั้งในระดับจุลภาค
และมหภาค...สังคม...กลุ่มคนสองคนขึ้นไปมีมิติแห่ง
ความสัมพันธ์ พฤติกรรม วัฒนธรรมที่หล่อหลอม
สังคมเป็นเนื้อเดียวกันอย่างชัดเจนทั้งด้านบวกและ
ด้านลบส่งผลให้อิทธิพลกลุ่มเหนือบุคคล...ที่ใดมีมนุษย์
อยู่ที่นั่นจะมีศาสตร์ทุกศาสตร์เข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ
และที่ขาดไม่ได้คือศาสตร์ว่าด้วยการเมือง เศรษฐกิจ
และสังคม...ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงต้องพัฒนา
ทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคมพร้อม ๆ กัน และ
ในชีวิตประจำวันของคนก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการเมือง
เศรษฐกิจ สังคม ได้เช่นกัน...

สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

สั่งซื้อหนังสือออนไลน์ จัดส่งถึงบ้านสะดวกรวดเร็ว

สั่งซื้อทันที

กรณีต้องการสั่งซื้อหนังสือปริมาณมาก หรือเข้าชั้นเรียนติดต่อได้ที่
ฝ่ายจัดจำหน่ายสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

 nuph@nu.ac.th สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
 0 5596 8833-8836 [nu_publishing](https://twitter.com/nu_publishing)

